

ГОСПОДАРСЬКЕ ПРАВО ТА ПРОЦЕС

Клименко І.В.

студентка,

Науковий керівник: Починок К.Б.

кандидат юридичних наук, доцент,

Навчально-науковий інститут права

Університету державної фіскальної служби України

ВВЕДЕННЯ СПРОЩЕНИХ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ ФОРМ У ВИГЛЯДІ ЕЛЕКТРОННОГО ПРОВАДЖЕННЯ

Вже невперше десятиліття спостерігається загальносвітова тенденція до спрощення судових процедур, пов'язана з потребами забезпечення доступності правосуддя, оптимізації, прискорення та спрощення судочинства.

Разом з тим, чинне господарське процесуальне законодавство на сьогоднішній день не передбачає спрощених судових проваджень, що певною мірою пов'язано і з відсутністю розробленої на доктринальному рівні концепції спрощеного судового провадження. Як результат – потенціал, закладений в процесуальному інституті спрощених проваджень, – не реалізується.

В ході підготовки змін до чинного ГПК України обговорюється можливість введення інститутів наказного провадження та провадження за незначними вимогами – вимогами про стягнення грошових коштів, якщо ціна позову не перевищує певної мінімальної суми.

В той же час, світова практика шляхів спрощення судової процедури нараховує безліч способів, методів та форм. Досвід інших країн дозволяє стверджувати, що найефективнішими зі спрощених проваджень є процедури, що задовольняють наступним підставам та умовам їх застосування, котрі цілком можна запроваджувати і в нашому законодавстві. Як підстави для застосування спрощеної процедури можна застосувати: мало значущість суми заявлених вимог; безспірність вимог; визнання вимог відповідачем. Тобто, певні юридичні факти – події, дії, бездіяльність, які вже існують в об'єктивній реальності [1, с. 23].

Окремого дослідження заслугоує питання вдосконалення господарського судочинства шляхом введення спрощених процесуальних форм у вигляді електронного провадження. В деякій мірі можна погодитися з О.Фоновою, яка стверджує, що «Надання сторонам можливості користування засобами комп'ютерної техніки при подачі позову, відзиву на нього, інших письмових пояснень та заперечень, не можна вважати спрощенням провадження, оскільки це є тільки зручним технічним супроводом, який став можливим за допомогою розвитку комп'ютерних технологій та створенню і існуванню мережі Інтернет. Вказане можна визначити як підвищення зручності форми викладення матеріалу, що існує в об'єктивній реальності» [2, с. 179-180].

Однак, більшість науковців сприяє електронне провадження як апріорі спрощене, тобто таке, що є спрощенням за своєю природою. З цією думкою також не можна не погодитися. Адже електронне провадження завжди є спрощеним, більше того, дуже рідко воно являє собою електронний супровід позовного провадження та процесуальних дій, що передбачені в його межах, в більшості випадків підміняючи собою звичайне позовне провадження в повній мірі, таким чином полегшуючи порядок ведення провадження і дає підстави вважати провадження спрощеним.

Європейська процедура розгляду дрібних позовів (ЕССР), що діє на території Євросоюзу, дуже обширною, передбачає можливість подання позову та відзиву на позов через мережу Інтернет. Проте не тільки це робить її спрощеною. Сама процедура розгляду спорів відповідає критеріям спрощення.

Європарламент впровадив спеціальні посилання в Інтернеті на сайти, які містять інформацію щодо роз'яснення процедури порушення справи в порядку ЕССР. Вказані сайти містять типові форми подання позовів (форма А), уточнення судом необхідних доказів (форма В), відзив відповідача (форма С) та типова форма рішення (форма D), які відображені в додатках до Правил застосування процедури розгляду дрібних позовів в Євросоюзі.

Однак, можливість застосування електронних засобів подачі позову та відзиву на нього, вирішується країною, в якій буде слухатися справа.

В Російській Федерації існує Тимчасовий порядок подачі документів до арбітражних судів Російської Федерації в електронному вигляді, який також встановлює електронний супровід справи з паперовим її дублюванням.

Аналізуючи досвід світових правових систем щодо розробки та впровадження порядку реалізації судових проваджень за допомогою комп'ютерних технологій, в цілому можна відмітити тенденцію електроніфікації позовної процедури розгляду, тоді як можливість та порядок розгляду певних категорій спорів, що відповідають встановленим критеріям, виключно за допомогою засобів комп'ютерної техніки та мережі Інтернет, залишена поза увагою.

Спрощене електронне провадження є перспективним напрямком адаптації форм електронних проваджень, існуючих в багатьох державах світу до господарського правопорядку України.

Слід відзначити, що 22 липня 2000 року в Окінаві було прийнято Окінавську хартію глобального інформаційного суспільства, в якій відзначається, що інформаційно-комунікаційні технології (ІТ) є одним з найбільш важливих чинників, що впливають на формування суспільства двадцять першого століття. Їх революційний вплив стосується способу життя людей, їхньої освіти і роботи, а також взаємодії уряду та громадянського суспільства. У числі напрямів можливого використання цифрових технологій в Хартії вказується на активне використання ІТ в державному секторі і сприяння наданню у режимі реального часу послуг, необхідних для підвищення рівня доступності влади для усіх громадян [3, с. 52-53].

Високу роль електронного судочинства в транспарентності судової системи відзначає В. І. Решетняк, який справедливо звертає увагу, що електронне судочинство повинно стати головним інструментом подолання правового нігілізму за допомогою забезпечення відкритого і доступного

правосуддя, прискорення строків розгляду спорів і підвищення якості судових актів [4, с. 54].

Крім того, електронне судочинство є чинником, який підвищить прозорість судової системи та певність судової процедури, а також є одним з факторів зниження конфліктності у суспільстві.

З урахуванням світової інформатизації та комп'ютеризації правове явище електронного судочинства а також порядок його реалізації на практиці потребує детального вивчення вітчизняними науковцями та адаптації до українського законодавства. З огляду на світовий інформаційний та технологічний розвиток, в площині якого також знаходиться Україна, потреба в електронному провадженні є дуже актуальною та нагальною, а відсутність такого порядку негативно впливає на світовий імідж України в сфері впровадження інформаційних технологій [5, с. 142].

Підсумовуючи вищесказане, можна зазначити, що спрощене електронне провадження являє собою процес розгляду спору без участі сторін, виключно на підставі поданих до суду за допомогою засобів комп'ютерної техніки та отриманих судом в електронному вигляді документів на підтвердження певних обставин справи, встановлення яких необхідно для вирішення її по суті. Це є принциповою відмінністю даного виду провадження від нині існуючих.

Отже, теоретичні аспекти запровадження спрощених судових процедур розгляду справ в господарському судочинстві, які забезпечать оптимальний шлях досягнення цілей правосуддя з мінімізацією часу та матеріальних витрат через створення механізму спрощеного судового розгляду окремих категорій справ на сьогодні потребує детального дослідження та негайного впровадження. Адже перспективи запровадження в господарське судочинство спрощених процедур розгляду і вирішення окремих категорій справ, як основа внутрішньої диференціації господарської процесуальної форми захисту прав суб'єктів господарювання, має колосальне значення. Цілком очевидно, що неоднорідність справ (як за характером спору, так й за складністю), які підлягають розгляду і вирішенню в господарських судах з участю суб'єктів господарювання, має передбачати наявність різних шляхів досягнення цілей правосуддя, оптимальних (пристосованих) для тієї чи іншої категорії справ.

Список використаних джерел:

1. Ватаманюк В. І. Проблеми та перспективи реформування господарського процесуального законодавства [Текст] / В. І. Ватаманюк // Науковий вісник Чернівецького університету. – 2011. – Випуск 604. Правознавство. – С. 64-68.
2. Фонова О. С. Спрощене електронне провадження- інноваційний розвиток господарського процесу [Текст] / О. С. Фонова // 25 років господарській юрисдикції в Україні: досвід та перспективи : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Харків, 20 трав. 2016 р.) / редкол.: В.Я. Тацій, П.В. Тихий, О.В. Бринцев та ін. – Х. : право, 2016. – С. 178-183.
3. Окинавская хартия глобального информационного общества від 22.07.2000 р. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/998_163.
4. Решетняк В. И. Электронное правосудие и транспарентность судебной системы [Електронний ресурс] / В. И. Решетняк // Электронное приложение к «Российскому юридическому журналу». – 2011. – № 3. – С. 51-55.
5. Бурило Ю. П. Сутність та ознаки господарської діяльності в інформаційній сфері [Текст] / Ю.П. Бурило // Форум права. – 2012. – № 4. – С. 140-146.